

УДК 373.2.091.313:791.228

Георгян Н.М., Бонзарєва Н.С.

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ «МУЛЬТМАЙСТЕРНЯ» В ЕТНОСЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Сучасні умови розвитку системи дошкільної освіти потребують розробки педагогічних технологій, спрямованих на загальнолюдські цінності, реалізацію ідей педагогіки співробітництва, суб'єкт-суб'єктних відношень. Важливою умовою розвитку особистості є створення освітнього середовища, в якому здійснюється процес засвоєння, привласнення етнокультурних цінностей, формується етнокультурна компетентність дитини. Збагатити освітнє середовище, знайти сучасні ефективні засоби організації освітнього процесу в дошкільному закладі можливо завдяки використанню сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Визначення соціально-психологічних аспектів впливу телемедіа на дошкільників дозволило обрати технологію створення мультфільму дітьми як засобу організації освітнього процесу. Вважаємо, що створення мультфільму може бути унікальним видом дитячої колективної творчості, яка об'єднує ігрову, мовленнєву, художньо-естетичну, музичну та інші види діяльності. Акцентуємо увагу на проблемі розвитку етнічної компетентності дитини, сутнісними елементами якої є: усвідомлення приналежності до етнічної спільноти; визначення певних історичних подій, специфіки народних традицій, побутової культури; орієнтування в тому, що кожна країна має свою територію, на якій проживають люди з різним кольором шкіри, волосся, розрізом очей тощо; розуміння, що всі народи світу прагнуть миру.

Ключові слова: етносередовище, етнічна компетентність, мультфільм, анімація, проектна технологія.

Heorghian Nadiia, Bonzareva Nataliia

Donbass State Pedagogical University

PROJECT TECHNOLOGY “CARTOON WORKSHOP” IN THE ETHNIC ENVIRONMENT OF THE PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Summary. The current conditions of the development of preschool education system require the development of pedagogical technologies aimed at human values, the realization of the ideas of pedagogy of cooperation, subject-subject relations. An important condition for the development of personality is the creation of an educational environment in which the process of assimilation, appropriation of ethnocultural values is carried out, the ethnocultural competence of the child is formed. Enriching the educational environment, revealing modern effective means of organizing the educational process in a preschool institution is possible through the use of modern information and communication technologies. Determining the social and psychological aspects of the impact of telemedia on preschoolers allowed us to choose the technology of creating a cartoon for children as a means of organizing the educational process. Ethnocultural competence is formed through the social content of the cartoon, while creating, the child is taken into various social positions, gets acquainted with social relations. The element of learning imperceptibly for children is embedded by the teacher into the process of preparing the cartoon. In the joint activity mastering the system Human-Nature-Language-Culture, which combines the real and fictional, real and mythical takes place. The child performs actions, roles, transmits actions and actions in a certain time, space, receives the necessary amount of knowledge, assimilates norms of behavior and morals. By creating a cartoon, preschoolers engage in a dialogue with the ethno-cultural community, and learn its components. The cartoon helps to self-develop, self-improve, polish your “I” of a specific representative of a certain ethnic community. The result of the use of the project technology “Cartoon Workshop” appeared through the joint efforts of the family and preschool education in instilling children’s respect for the ethnicity and ability to live. The enrichment of the educational environment with the project activity caused a sense of joy among the children, a positive emotional attitude to the preschool institution, stimulated to gain new knowledge and promoted creative activity, intellectual and social development. The vast majority of parents reported positive changes in their relationships with their children: closer emotional contact with the child, calm, patient attitude towards the negative manifestations of the children. Parents and preschool educators emphasize advances in language development of preschoolers, and the need to work together with other children. The display of kindness, empathy, openness of children in communicating with adults and peers are distinguished particularly. We see the prospect of further research in the development of methodological recommendations for the use of active animation as a means of forming the ethnic competence of preschoolers.

Keywords: ethnic environment, ethnic competence, cartoon, animation, project technology.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку системи дошкільної освіти потребують розробки педагогічних технологій, спрямованих на загальнолюдські цінності, реалізацію ідей педагогіки співробітництва, суб'єкт-суб'єктних відношень. Важливою умовою розвитку особистості є створення освітнього середовища, в якому здійснюється процес засвоєння, привласнення етнокультурних цінностей, формується ет-

нокультурна компетентність дитини. Збагатити освітнє середовище, знайти сучасні ефективні засоби організації освітнього процесу в дошкільному закладі можливо завдяки використанню сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Визначення соціально-психологічних аспектів впливу телемедіа на дошкільників дозволило обрати технологію створення мультфільму дітьми як засобу організації освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Потребою сьогодення є вивчення народної мудрості як суми знань, набутих попередніми поколіннями, які є чинниками для визначення добра і зла, дають розуміння моральності людини, про що мова йдеться в працях Г. Ващенко, О. Потєбні, С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Т. Шевченко та ін. Педагогічні ідеї про народне виховання та його гуманістичні традиції визначені в роботах О. Духновича, Г. Сковороди, М. Стельмаховича та ін.

У сучасних умовах активізувались дослідження щодо ролі інформаційно-комунікативних технологій у розвитку особистості, ролі мультфільму як ефективного засобу організації освітнього процесу в дошкільному закладі (М. Аромштам, Н. Гришаєва, Р. Майер та ін.).

Окремим напрямом дослідження є розробка ідеї компетентності особистості дошкільника та місця етнічної компетентності в її структурі (А. Богуш, Н. Гавриш, Г. Бельська, О. Богінч, О. Долинна, Н. Лисенко, Н. Сивачук та ін.).

Слід зазначити, що в закладах дошкільної освіти недостатньо використовуються можливості мультиплікації в формуванні етнічної компетентності дітей; не визначені педагогічні умови та особливості методики застосування активної анімації як засобу формування етнічної компетентності дошкільників.

Формулювання цілей статті. Визначити теоретичні засади та особливості методики застосування активної анімації як засобу формування етнічної компетентності старших дошкільників.

Виклад основного матеріалу. В умовах інтеграції змісту освіти в різних видах діяльності дітей особливого значення набуває середовищний фактор розвитку дошкільників. У науковій літературі представлено різні підходи до визначення різновидів середовища: виховне, навчальне, розвивальне, освітнє (едукативне), художньо-естетичне, креативне, здоров'язбережувальне, соціальне, соціокультурне та ін. Для нашого дослідження є актуальною думка сучасних науковців щодо створення етнічного освітнього середовища. Освітнє етнічне середовище визначається як територія зі складових компонентів всього освітнього простору закладу дошкільної освіти, як складна, реальна, відкрита система, побудована на принципах народності, культуровідповідності та етнізації під час дотримання яких вона активно розвивається [4; 5].

Принцип народності передбачає національну спрямованість виховання, формування національної свідомості; любові до рідної землі, свого народу, прищеплення шанобливого ставлення до культурної спадщини народу, формування ціннісного ставлення до дорослих.

Принцип культуровідповідності забезпечує органічний зв'язок з історією народу, культурними і побутовими традиціями, народною творчістю, ремеслами і промислами, духовну єдність і спадкоємність поколінь.

Принцип етнізації забезпечує наповнення виховання національним змістом, спрямованим на самосвідомість громадянина, відтворення в дітях менталітету свого народу.

Метою створення етносередовища в групах старшого дошкільного віку є забезпечення про-

цесу входження дитини в культуру свого народу, засвоєння властивої народу культури світобачення та поведінки, виховання ціннісного ставлення до рідних і близьких. Діти повинні набути досвіду виконання соціальних ролей, засвоїти властиву народу культуру світобачення та поведінки. Реалізація означеної мети здійснювалась завдяки використанню проектної технології «Мультмайстерня» як інтерактивної моделі етносередовища. Проектна технологія «Мультмайстерня» визначається як системотворчий компонент формування особистості, як фактор інтеграції соціальних запитів і педагогічних умов. Сутнісними складовими поняття «Мультмайстерня» є: «мультиплікація», «мультфільм», «анімація».

Визначення понять «мультиплікація», «анімація» в сучасному дискурсі є досить різноманітним.

Мультиплікація (від лат. Multiplication – множення) – означає зйомку окремих, послідовно розташованих малюнків із поступовою зміною зображення рухів фігур. Мультиплікація відображає технологію створення фільмів, які намальовані (М. Аромштам, Н. Абрамова, О. Якімова).

Анімація (від лат. Anima – душа – оживлення, створення живого) охоплює технології створення різних видів мультфільмів: лялькових, пластилінових, намальованих, комп'ютерних (М. Аромштам).

Основу анімації створюють образи, які передають основну інформацію. Ідеальний мультфільм не потребує ніяких звуків, окрім музики. Анімація – своєрідна мовна система, вид мистецтва (А. Зяблікова).

Анімація охоплює технологію створення різних видів мультфільмів: лялькових, пластилінових, намальованих, комп'ютерних.

Мультиплікація заснована на технології малювання фільмів. Результатом її використання є певний мультфільм. Вважаємо, що створення мультфільму може бути унікальним видом дитячої колективної творчості, яка об'єднує ігрову, мовленнєву, художньо-естетичну, музичну та інші види діяльності.

Створюючи мультфільм дитина має можливість спробувати себе в ролі сценариста, художника, актора, аніматора, оператора, відображати своє унікальне сприйняття оточення.

Технологія «Мультмайстерня» є багатофункціональною. Серед відповідних функцій викремлюємо:

- освоювально-перетворювальну. Надає змогу пізнавати оточуючу дійсність, створювати власні образи, сюжети, видозмінювати реальну або уявну ситуацію, осмислювати внутрішній стан (життя) персонажів;

- акумуляційно-трансляційну. Допомогає забезпечити взаємозв'язок між реальною дійсністю та створенням сюжетом, використовуючи соціально-комунікативні, морально-етичні, творчі можливості дитини;

- комунікативна. Означає, що саме в межах створення мультфільму може здійснюватися організована, взаємодоповнююча, активна міжособистісна комунікація, яка забезпечує ефективне діяльнісне спілкування;

- нормативно-регулятивна. Передбачає, що норми й правила спілкування виступають регу-

лятивним фактором спільних дій, забезпечують успішність діяльності;

– гедоністична. Має естетичний характер, пов'язана із задоволенням, наслідуванням, визнанням, досягненням. Дитина відчуває комфорт, зумовлений причетністю до створення «мультпродукту», приналежністю до творчого колективу;

– коректувально-захисна. Надає змогу дитині знайти стандартні та нестандартні шляхи вирішення проблем; визначити власну поведінку в нових ситуаціях; реалізувати свої потреби та інтереси; уникати ситуацій непорозуміння, некоректного спілкування, відчуження;

– прогностична. Дає змогу через процес створення мультфільму відчувати і втілювати нові ідеї, програмувати власні дії та відтворювати їх для досягнення спільної мети.

Поліфункціональна природа технології дозволяє гармонійно впливати на формування сукупності компетентностей особистості дитини: комунікативну, соціальну, моральну, продуктивну, етнічну.

Акцентуємо увагу на проблемі розвитку етнічної компетентності дитини, сутнісними елементами якої є: усвідомлення приналежності до етнічної спільноти; визначення певних історичних подій, специфіки народних традицій, побутової культури; орієнтування в тому, що кожна країна має свою територію, на якій проживають люди з різним кольором шкіри, волосся, розрізом очей тощо; розуміння, що всі народи світу прагнуть миру [2].

Допомогти дитині здобувати первинні знання про свою етнічну приналежність, опанувати соціальний досвід народу, його традиції і звичаї

виявилось можливим завдяки реалізації експериментальної моделі технології «Мультмайстерня» (рис. 1).

Розглянемо зміст ліній збагачення освітнього середовища.

Предметно-інформаційна збагаченість досягається завдяки ознайомленню дітей з мультиплікацією, історією виникнення професій продюсера, сценариста, режисера-аніматора, художника, оператора, актора, композитора; розвитку пізнавального інтересу до процесу створення мультфільму; ознайомленню дітей з етнографією регіону, народно-календарними святами, народними традиціями.

Регулятивно-моральна забезпеченість передбачає розвиток умінь працювати в групі, здібності до співробітництва, взаємодопомоги; розвиток комунікативних навичок, виразності мовлення; формування уявлень про якості, які складають етнічний ідеал моральної особистості; формування умінь оцінювати власну поведінку відповідно соціальній ситуації.

Емоційно-ціннісна культурна спрямованість забезпечується завдяки удосконаленню художньо-естетичних умінь дітей; формування технічних умінь; розвитку потреби в «спілкуванні» з народною культурою.

Продуктивно-творча діяльність вимагає малювання (ліплення) персонажів і елементів декорацій; створення казок і оповідань; колективну роботу зі створення мультфільму; організацію і проведення «майстер-класів» дітьми; показ і презентацію мультфільмів.

Змістовними елементами основних етапів реалізації проекту було визначено: підготовка сценарію (вибір казки, оповідання, вигадкування

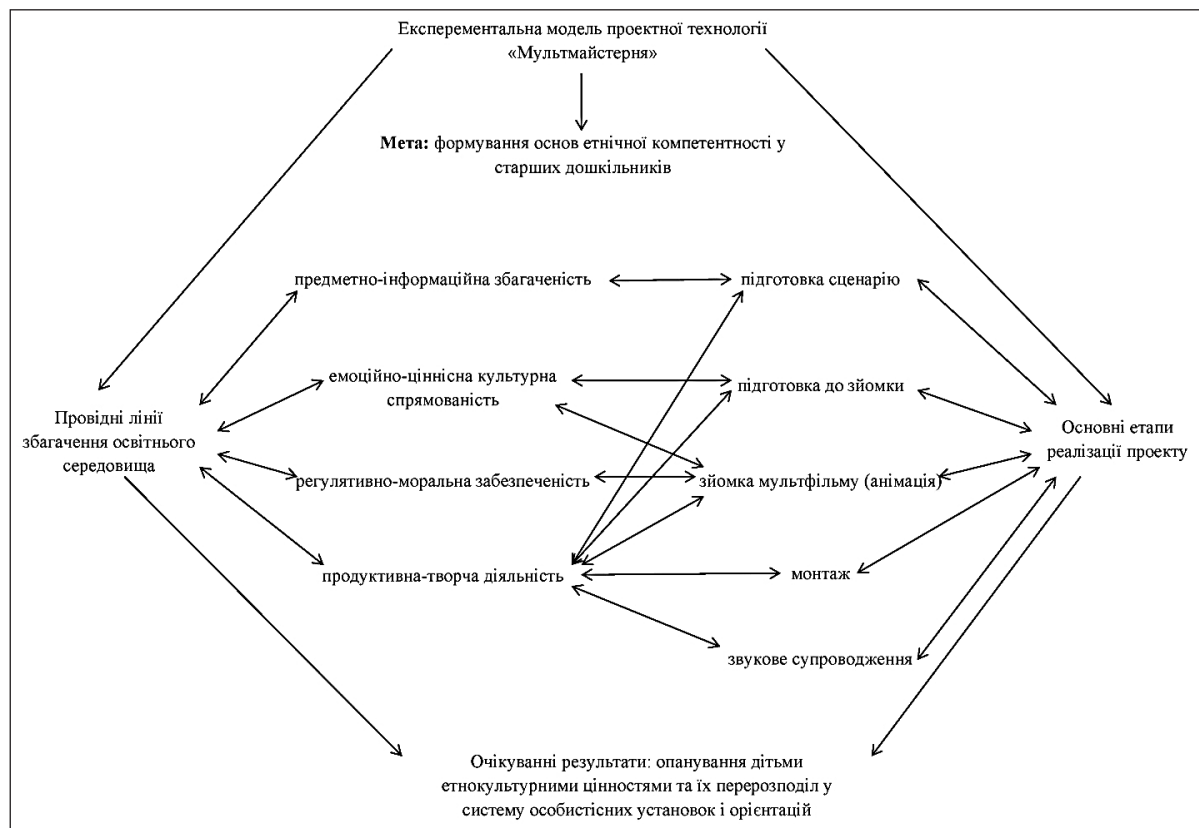

Рис. 1. Експериментальна модель проектної технології «Мультмайстерня»

історій дітьми; створення сюжету мультфільму; визначення слів автора, реплік героїв); підготовка до зйомки (виготовлення персонажів; підготовка декорацій і фону; програвання сценарію з визначенням часу на кожну сюжетну дію або сцену); зйомка мультфільма (анімація) (одна дитина виконує роль оператора (займає місце біля відеокамери або фотоапарата, який закріплюється на штативі) інші діти виконують дії в кадрі (переставляють героїв, декорації у відповідності до сюжету); монтаж (здійснюється дорослими на комп'ютері за допомогою відео редакторів); звукове супроводження (діти по черзі озвучують текст відповідно до сюжету, рухів персонажів; пропонують використання звукових ефектів, музичного супроводу).

Формування етнокультурної компетентності відбувається через соціальний зміст мультфільму, в процесі створення якого дитина вживається в різноманітні соціальні позиції, знайомиться з соціальними відносинами. Елемент навчання непомітно для дітей вплітається педагогом у процесі підготовки мультфільму. В спільній діяльності здійснюється засвоєння системи Людина-Природа-Мова-Культура, в якій поєднується дійсне й вигадане, реальне й міфічне. Дитина виконує дії, роль, передає дії та вчинки у певному часі, просторі, отримує необхідний обсяг знань, засвоює норми поведінки та моралі. Створюючи мультфільм, дошкільни-

ки вступають у діалог з етнокультурною спільнотою, засвоюють її складові. Мультфільм допомагає саморозвиватися, самовдосконалюватися, шліфувати своє «Я» конкретного представника певної етноспільноти.

Висновки даного дослідження. Результат використання проектної технології «Мультмайстерня» виявився в об'єднанні зусиль сім'ї та закладу дошкільної освіти в прищеплені дітьми поваги до власного етносу та вміння жити.

Збагачення освітнього середовища проектною діяльністю викликало у дітей почуття радості, позитивно-емоційне ставлення до дошкільного закладу, спонукало до отримання нових знань, активізувало творчу діяльність, сприяло інтелектуальному і соціальному розвитку.

Переважна більшість батьків зазначили позитивні зміни у стосунках з дітьми: більш близький емоційний контакт з дитиною, спокійне, терпляче ставлення до негативних проявів дітей.

Батьки і вихователі підкреслюють досягнення в мовленнєвому розвитку дошкільників, прояви потреби в спільній діяльності з іншими дітьми. Особливо виділяють прояви доброзичливості, емпатії, відкритості дітей у спілкуванні з дорослими та однолітками.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в розробці методичних рекомендацій щодо використання активної анімації як засобу формування етнічної компетентності дошкільників.

Список літератури:

1. Аромштам М. Дети смотрят мультфильмы: психолого-педагогические заметки. Практика производства мультфильмов в детском саду. Москва : Чистые пруды, 2006. 32 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2012. № 7. С. 4–23.
3. Березюк О. Педагогічні засади формування етнокультурної компетентності особистості. *Тенденції модернізації національних освітніх систем*: збірник наукових праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 158 с.
4. Будник О. Моделювання етновиховного середовища в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. *Обрії*. 2011. № 1(32). С. 67–71.
5. Лисенко П. Етнопедагогіка дитинства : навч.-метод. посібник. Київ : Видавництво Дім «Слово», 2011. 718 с.

References:

1. Aromshtam, M. (2006). *Deti smotrjaj mul'f'ilm'y: psihologo-pedagogicheskie zametki. Praktika proizvodstva mul'f'ilm'ov v detskom sadu [Children watch cartoons: psychological and pedagogical notes. The practice of producing cartoons in kindergarten]*. Moskva: Chistye prudy. (in Russian)
2. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini (2012). [The basic component of pre-school education in Ukraine]. Kyiv: Red. zhurn. "Doshkilne vykhovannia" – Editorial Board of Preschool Education, 7, 4–23. (in Russian)
3. Bereziuk, O. (2014). Pedagogichni zasady formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti osobystosti [Pedagogical principles of formation of ethno-cultural competence of the individual]. *Tendentsii modernizatsii natsionalnykh osv'itnikh system – Trends in the modernization of national education systems*. (158 p.). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. (in Ukrainian)
4. Budnyk, O. (2011). Modeliuvannia etnovykhovnoho seredovyshcha v konteksti nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoї osvity [Modeling of ethno-educational environment in the context of continuity of preschool and primary education]. *Obrii – Horizons*, 1(32), 67–71. (in Ukrainian)
5. Lysenko, P. (2011). *Etnopedagogika dytynstva [Ethnopedagogy of childhood]*. Kyiv: Vydavnytstvo Dim "Slovo". (in Ukrainian)